

Gaudí: la pedra també es manifesta. Identitat simbòlica i pensament.

Autor: Dr. Jordi Rius i Jové
Data de publicació: 16-11-2026

Publiquem el text de la ponència que el Dr. en Història Jordi Rius i Jové va presentar a la 13a Universitat Nova Història a fi de commemorar el centenari de la mort de l'il·lustre arquitecte i per tal de reivindicar la seva insubornable i pregona catalanitat.

I. Introducció: El mite i l'home

Sovint, la figura d'Antoni Gaudí ha estat segrestada per una imatge gairebé hagiogràfica, la d'un geni solitari, un asceta quasi desconnectat del món, reclòs en la seva febre constructiva a la Sagrada Família o perdut en un misticisme que semblaria situar-lo fora de la història. Aquesta visió, si bé té una part de veritat en la seva dedicació extrema, és un mite que cal desmuntar per entendre el Gaudí real.

A la meva manera de veure les coses, era un home profundament arrelat al seu temps, un esperit crític que va viure amb tota la intensitat les convulsions i les esperances de la Catalunya del tombant de segle.

Gaudí no era una illa. A vegades, penso que el fet que fos una persona inicialment malaltissa ajuda a crear aquesta idea i el fet que no fos un bon estudiant, diguem-ho ben dit, el fet de ser molt mal estudiant ajuda a crear aquesta imatge, però era un gran observador, la coneguda anècdota del professor que explica a classe que les aus tenen ales per volar i ell li respon: "no sempre, al mas les gallines les fan servir per córrer més", ens en dona una idea.

Aquest Gaudí, ja recuperat dels problemes de respiració, amic de Toda i Ribera, compartia amb ells les excursions i l'observació, que és el que li agradava; però, a la revista L'Arlequí, hi col·labora dibuixant, exactament el mateix que fa amb el grup de teatre.

I, si els he dit que no era una illa, ho deixa ben clar una de les anècdotes ja a la facultat.

Els fan fer un exercici en què han de dissenyar la reixa d'un cementiri. I, quan lliuren el treball, el professor li diu a Gaudí que l'exercici era dibuixar una reixa, no pas la paret, ni calia posar-hi un cotxe de difunts amb els cavalls. Gaudí li va contestar que calia tenir una visió global del que es dissenyava.

Aquestes anècdotes ja ens indiquen que era un observador de la realitat, de com era i de com ell l'entenia.

Així doncs, per entendre la seva obra, hem d'allunyar-nos del relat del "geni aïllat" i situar-lo en el cor de la Renaixença. Gaudí és, sobretot, el fruit d'una generació que es va plantejar, amb urgència, la reconstrucció cultural i política d'una nació. Es va moure en els ambients del catalanisme conservador, en la Barcelona de les grans transformacions urbanes, dels Jocs Florals i de la consolidació d'una burgesia que, per primera vegada en segles, volia alinear la seva producció artística amb els grans corrents europeus contemporanis, però amb una veu pròpia.

La seva biografia —des de les tertúlies i els debats al Centre Excursionista de Catalunya fins al seu compromís públic amb la llengua— el dibuixa com un intel·lectual compromès, encara que mai acceptés les formes convencionals de la política parlamentària o de partit.

Aquí rau la tesi central d'aquesta conferència: Gaudí no va ser un polític professional, però va ser, per damunt de tot, un gran constructor d'identitat.

Entendre Gaudí com a polític exigeix un canvi de perspectiva. A mi, em sembla que, per a ell, la política no era l'art dels compromisos i els despatxos, sinó l'art de bastir una "visió orgànica" de la nació. Gaudí concebia Catalunya com un organisme viu, on cada element —la llengua, les tradicions, el paisatge i l'arquitectura— havia de respirar al mateix ritme.

Aquesta idea crec que bevia de les fonts romàntiques, però s'adaptava a la modernitat industrial: Catalunya no podia ser una nació plena si no tenia un art que nasqués de la seva pròpia terra, que parlés la seva llengua i que s'aixequés sobre els fonaments de la seva història medieval.

En aquest sentit, la seva obra no són només edificis, sinó veritables manifestos polítics fets de pedra, ferro i ceràmica. Per a Gaudí, l'art és l'expressió directa i sublim de l'ànima col·lectiva del poble català. Quan ell projectava una barana, una columna o una façana, no només estava resolent un problema estructural o estètic; estava intentant concretar en matèria l'essència d'una identitat que ell mateix ajudava a definir i a projectar cap al futur. Gaudí, doncs, no va escriure un programa polític, va escriure molt poc i tant en castellà com en català, però va fer quelcom molt més potent: va edificar el mapa simbòlic on la Catalunya del segle XX va poder mirar-s'hi i reconèixer-s'hi.

Vegem uns exemples del que els estic relatant: la façana de la Casa Batlló, l'al·legoria del triomf nacional. Aquí, Gaudí hi transforma un mite universal (Sant Jordi) en un símbol identitari.

No disposem de cap text gaudinià que identifiqui aquesta casa amb els valors de Catalunya, però sí que podem, almenys així ho crec, interpretar-la en el marc del Modernisme català, que cercava una arquitectura arrelada a la natura, a l'artesania i a la identitat cultural del país.

No mirem aquest drac com un simple element modernista. Mirem-lo com el testimoniatge que, al bell mig de Barcelona, Gaudí hi plantava la bandera de la nostra cultura en un moment en què la identitat s'havia de defensar, no amb paraules, sinó amb formes que el món no pogués ignorar. Per això defenso la tesi que Gaudí no només feia "arquitectura", sinó que feia un acte de resistència política.

El Drac: la teulada de ceràmica vidriada no és només decoració; és l'escama de la bèstia derrotada. L'ús de la ceràmica, material humil i tradicional, elevat a l'escala monumental, és una metàfora de la resiliència del poble.

La Creu: la torre que culmina l'edifici amb la creu de quatre braços apunta als quatre punts cardinals, una referència clara a la senyera. És la sublimació de la victòria sobre l'adversitat, una declaració de principis davant la mirada de tota la ciutat al passeig de Gràcia.

Els balcons: sovint s'han interpretat com màscares, cascs medievals o fins i tot calaveres, en una lectura simbòlica relacionada amb la llegenda de Sant Jordi. Modelats en ferro colat, exemplifiquen la voluntat de Gaudí de transformar un material industrial en una forma viva i expressiva. Les seves línies orgàniques, inspirades en la natura i allunyades de la geometria rígida, reflecteixen els ideals del Modernisme català: jo sí que defenso el Gaudí que vol recuperar o almenys aprofitar els oficis artesans, el diàleg entre art i natura i la reivindicació d'una identitat cultural pròpia.

En aquest sentit, els balcons no són només un element funcional o ornamental, sinó també una expressió plàstica d'una manera d'entendre Catalunya a través de la seva tradició artística i de la seva capacitat creadora.

La Portalada del Naixement (Sagrada Família): la natura com a identitat.

La Tortuga: la presència de les dues tortugues (la terrestre, a muntanya; la marina, a la vessant del mar) no és casual. És la representació de la sostenibilitat i la paciència del món rural i del món del català davant l'efervescència urbana.

Les dues tortugues que semblen sostenir les columnes de la façana del Naixement de la Sagrada Família: la de terra, mirant cap a l'interior; la de mar, cap a la Mediterrània.

El bosc de pedra: la pedra de Montjuïc esculpida com si fos vegetació del Garraf o dels boscos mediterranis. És un missatge: la Sagrada Família no neix del cel, neix de la terra, sorgeix literalment del seu sòl geològic.

Les arcades: el Saló del Tinell com a referència al Palau Güell

Gaudí no mira cap a França (el gòtic francès), mira cap a la pròpia casa.

El vincle històric: l'arc parabòlic del Palau Güell és la interpretació moderna de l'arc de diafragma del gòtic civil català (com el Saló del Tinell de Barcelona).

La reivindicació: en utilitzar aquesta tipologia, Gaudí diu políticament que l'arquitectura catalana té una tradició pròpia, robusta i altament tecnològica. És el rebuig a la importació de models estrangers; és l'afirmació que "nosaltres ja sabíem construir així molt abans que els altres".

Els fanals de la plaça Reial (o els dissenys de forja): el treball dels artesans.

Un detall de la forja dels fanals de la plaça Reial o qualsevol reixat de ferro forjat dissenyat per ell.

Explicació (el llenguatge): la política del detall. El gremi: Gaudí treballava mà a mà amb ferrers (com els Badia). Aquesta col·laboració no és només un fet artístic, és una reivindicació de l'ofici i de l'artesania catalana.

La sobrietat: en una època en què la indústria començava a produir en massa, Gaudí insisteix en la qualitat del treball manual. És la política de la identitat posada en el saber fer. El seu "nacionalisme" és un nacionalisme que es pot tocar, que es pot sentir, que es fa amb les mans de la gent del país.

II. El pensament polític: Entre la tradició i la modernitat

Per entendre el posicionament polític de Gaudí, hem de situar-lo lluny de la política de partit i a prop d'allò que ell anomenava la "política de les coses". El seu catalanisme no va ser una adhesió a un programa electoral, sinó una convicció existencial que va madurar en el si del catalanisme conservador més actiu i intel·lectual. Per a Gaudí, el catalanisme no és un partit, és una cultura.

Gaudí i el Centre Excursionista: el redescobriment de la pàtria

El seu vincle amb el Centre Excursionista de Catalunya (CEC) és fonamental. Aquest no era un mer club de muntanyisme, sinó un laboratori d'idees on es va forjar la identitat moderna del país. Anar d'excursió, per a Gaudí i els seus contemporanis, era un acte de reconeixement: caminar per les rutes del romànic pirinenc o visitar els monestirs cistercencs (com Poblet, un lloc que sempre li va inspirar una profunda veneració) era una forma d'inventariar l'ànima nacional.

Gaudí va interioritzar la idea de la "Catalunya-Nació" no des de la teoria, sinó des del contacte directe amb la pedra antiga. Per a ell, el romànic i el gòtic català no eren estils arqueològics, sinó els llenguatges autèntics que havien donat forma a la nostra personalitat històrica.

La seva arquitectura posterior no és una imitació d'aquest passat, sinó una evolució: Gaudí entenia que el catalanisme havia de ser creatiu, un catalanisme que, conscient de les seves arrels medievals, tingués la gosadia de projectar-se cap a una modernitat que fos, alhora, plenament universal i absolutament nostra.

La visió social: la fe com a garant de l'harmonia

El conservadorisme de Gaudí està indissociablement lligat a una cosmovisió catòlica que anava molt més enllà de la pràctica religiosa. En el context d'una Catalunya sacsejada pels canvis industrials, les lluites de classes i la inestabilitat social del canvi de segle, Gaudí defensava una visió orgànica de la societat.

Per a ell, la fe era l'element cohesionador definitiu, capaç de transcendir les desavinences materials. La seva recerca de la "pau social" a través de la fe no ha de llegir-se com una renúncia a la crítica social, sinó com una proposta d'un model de convivència on la jerarquia, la tradició i la solidaritat cristiana actuessin com a antídots contra el desordre. Gaudí somiava en una societat on cadascú tingués el seu paper dins d'un tot harmònic, un reflex —a escala social— de la perfecció que buscava en les seves estructures arquitectòniques.

L'art com a acte de patriotisme

Finalment, hem d'entendre la pràctica arquitectònica de Gaudí com una forma d'acció política. En una Europa que avançava cap a una homogeneïtzació estètica sota el paradigma del modernisme internacional, crear una arquitectura singularment catalana era un acte de resistència cultural.

Gaudí es va oposar, amb la seva obra, a ser un arquitecte cosmopolita que produís "edificis de catàleg". Per a ell, la singularitat de l'arquitectura catalana era una declaració d'existència nacional. Patriotisme, en el seu vocabulari, era ser fidel no només a la pròpia llengua, a la pròpia tradició constructiva i a la pròpia manera d'entendre la llum i l'espai. Gaudí entenia que, en la mesura que Catalunya fos capaç de produir un art que es reconegués com a propi i, alhora, fos admirat mundialment, estaria exercint la seva sobirania cultural més efectiva. L'arquitecte, així, esdevenia un dels pilars en la construcció de la dignitat nacional.

Aquest apartat consolida la idea que Gaudí va fer "política" justament per no haver estat mai un polític a l'ús.

III. L’obra com a llenguatge

Si la ideologia era la fonamentació, l'obra n'és el bastiment. Gaudí no es va limitar a dissenyar edificis, sinó que va crear un alfabet visual en què la identitat catalana es manifesta a través de la pedra, la ceràmica i el ferro forjat. El seu art és un llenguatge que ens parla de qui som i d'on venim.

El retorn a l'origen: la superació del passat.

L'error més gran que podríem cometre és etiquetar Gaudí com un arquitecte historicista. Quan Gaudí mira el Romànic i el Gòtic, no ho fa amb els ulls del col·leccionista que vol replicar el passat, sinó amb els de l'enginyer que vol comprendre'n l'ànima.

Ell entén que l'essència constructiva de Catalunya és la gravetat, la senzillesa i una connexió amb la roca. Gaudí descompon l'arc gòtic, n'elimina els arcbotants —que ell considerava "crosses" d'una arquitectura mal resolta— i busca la perfecció de la geometria reglada. La seva no és una còpia de les catedrals medievals; és una reinvenció evolutiva. M’imagino Gaudí preguntant-se: "Què hauria fet el gòtic català si hagués pogut arribar a la perfecció tècnica?".

La resposta és la seva arquitectura. Supera la tradició perquè l'ha assimilada i la fa saltar cap a una modernitat que, paradoxalment, beu de la puresa dels seus orígens.

La Sagrada Família: la "Catedral de Catalunya"

La Sagrada Família és el projecte més ambiciós de la història de la nostra Arquitectura. No és només un temple; és un poema èpic en pedra que ha esdevingut el símbol suprem de la catalanitat.

La iconografia de la història: a les portalades, Gaudí hi esculpeix la història de la fe, sí, però també la nostra història. La Sagrada Família és una bíblia de pedra on es reflecteix la vida quotidiana, els oficis, la flora i la fauna de casa nostra. És la dignificació de la nostra gent i la nostra terra elevada a la categoria d'universalitat.

La catalanitat: Gaudí era un home de la muntanya, i la seva arquitectura és un reflex de la muntanya de Montserrat. Els pinacles del temple, amb les seves formes ondulants, no són decoratius; són la cristal·lització del massís rocós en l'imaginari col·lectiu català. La natura —els boscos mediterranis, la llum de ponent, la geometria de les fulles— no es representa, s'integra. Gaudí entén que ser català és estar vinculat indestriablement a aquest paisatge i a la seva força tectònica.

El simbolisme en l'espai privat: la identitat heroica

Més enllà del temple, en l'espai privat de les cases burgeses, Gaudí va colar el seu patriotisme de forma sibil·lina però incontestable. En són els exemples més clars la Casa Batlló i la Casa Milà (La Pedrera).

A la Casa Batlló, la iconografia de Sant Jordi no és una tria estètica aleatòria. El llom del drac, les teules de ceràmica que recorden les escates de la bèstia, l'espasa que travessa la façana... tot el conjunt és una reivindicació de la llegenda nacional. Per a Gaudí, Sant Jordi no és un sant qualsevol; és l'heroi que vença el caos i imposa l'ordre i la bellesa. En un moment en què la identitat catalana era sotmesa a pressions polítiques i culturals, utilitzar la casa més cèntrica i visible del passeig de Gràcia per evocar l'heroi nacional era un acte de resistència poètica.

No ens trobem davant d'una ornamentació banal per al gaudi de la burgesia, sinó davant d'un espai de memòria. Gaudí utilitza l'arquitectura per dir-nos que la identitat es construeix cada dia, amb heroïcitat i amb bellesa, convertint cada element funcional en un símbol de la nostra permanència com a poble.

IV. La síntesi: La "Nació-Obra"

Si hem analitzat Gaudí com a home del seu temps i com a creador de símbols, ara hem de sintetitzar la seva aportació al pensament polític català: la idea que la nació no és un ens abstracte, sinó una "Obra Total".

Gaudí va escriure molt poc; per tant, hem de treure conclusions a partir de la seva obra i del testimoni recollit a partir de declaracions dels qui el conegueren, treballaren amb ell i d'autors que han pensat sobre l'home i la seva obra.

Personalment, em costa molt adscriure'l a una etiqueta política actual, el que no admet rèplica sensata fou la seva defensa de la llengua catalana, la seva consciència nacional i el seu compromís cívic, més que no pas en una militància partidista. De la mateixa manera que, a mi, em sembla que cal anar molt en compte a l'hora de caure en la demagògia fàcil que pot permetre afirmacions absurdes com algunes que es poden llegir a les xarxes. Si m'ho permeten el posaré algun exemple. Hi ha una frase atribuïda a Gaudí publicada per Rattibha, en un fil a X, titulat: «A Astorga no hi torno "ni en globus!"». En aquest fil, s'hi afirma que Gaudí va dir "No volveré a poner los pies en Astorga. Ni subido en globo volvería a cruzar esa ciudad."

Aquesta frase no sembla provenir directament d'una carta de Gaudí. El text més antic que he sabut trobar on apareix és un estudi de José María Fernández Chimeno, En torno a la presencia de Gaudí, publicat a Dialnet. L'autor és molt prudent i escriu: "...he podido ver en alguno de los escritos sobre el arquitecto y su obra, y que sin que conozca su fuente, han sido puestas en boca de Gaudí." És a dir, el mateix investigador admet que desconeix la font original d'aquesta cita.

El que sí que està documentalment acreditat és que Gaudí va treballar a Astorga. Ho va fer perquè era molt amic del reusenc Joan Baptista Grau Vallespinós, des dels anys que era vicari general de l'arxidiocesi de Tarragona, que va conèixer treballant a la capella del col·legi Jesús i Maria.

Quan, anys després, Grau és ordenat bisbe a la prioral de Sant Pere de Reus i se'n va cap a Astorga, se li incendia el palau episcopal, que, segons sembla, era vell i tronat. Se n'ha de construir un de nou i Grau crida el seu amic Antoni Gaudí.

El projecte de Gaudi va tenir problemes de bon principi amb el tribunal de la Real Academia de Bellas Artes de San Fernando, que havia d'aprovar-ne el projecte, i va ser el bisbe qui va intervenir i negociar amb Gaudi alguns canvis per a seguir amb el projecte.

Després de la mort del bisbe Joan Baptista Grau, el 1893, hi varen haver problemes econòmics, de concepte i de tota mena fins el punt que Gaudí va dimitir de la direcció de les obres del Palau Episcopal; val a dir que el nou bisbe va intentar convèncer-lo perquè tornés a Astorga; però Gaudí, cal suposar que sense la defensa del seu amic, es veuria venir massa problemes i s'hi va negar.

També és molt sabuda una altra frase atribuïda a Gaudí sobre el Palau Episcopal: "Serán incapaces de terminarlo y capaces de dejarlo sin rematar." Aquesta és citada amb molta freqüència i, en tot cas, aquesta és una realitat molt més constatable ja que els tres grans àngels de zinc projectats per a coronar l'edifici mai no es van col·locar.

Per tant, si bé la tradició ha atribuït a Gaudí una frase tan contundent com aquesta: "No volveré a poner los pies en Astorga. Ni subido en globo volvería a cruzar esa ciudad", de la qual se'n pot fer una lectura política, fins ara no se n'ha pogut identificar una font documental primària, i alguns investigadors adverteixen que la cita circula sense una atribució verificable. Per a mi, que és una llegenda urbana dels milions que corren.

Però, si m'ho permeten, torno a aspectes que em semblen molt més clars i que es poden argumentar sòlidament.

L'aplicació del Gesamtkunstwerk a la identitat nacional

Gaudí va prendre el concepte wagnerià de l'obra d'art total (Gesamtkunstwerk) —allà on totes les arts s'uneixen per crear una experiència absoluta— i el va desplaçar de l'escenari al territori. Per a Gaudí, una nació es defineix a través d'una suma indivisible: les seves arts, les seves llegendes i el seu paisatge.

No podem entendre la identitat catalana si separem la nostra literatura de la nostra orografia, ni la nostra història de la nostra estètica. Gaudí va practicar aquesta "obra total" aplicant-la al país: tot el que ell tocava —des de la forja d'un reixat fins a la geometria d'una volta— havia de respondre a la mateixa lògica.

D'aquesta manera, proposava que la política catalana fos també una obra total: una acció política que no fos només legislació o discussió parlamentària, sinó que s'impregnés de la nostra cultura, de la nostra llengua i, sobretot, del respecte pel paisatge que ens defineix com a poble. Gaudí ens ensenya que fer país és una feina d'artesà: requereix paciència, una mirada global i una cura extrema pel detall.

L'herència política: El "constructor de país".

L'herència política de Gaudí és, potser, la més silenciosa però també la més profunda i duradora. No sé si el seu pensament va influir en la construcció d'una idea de Catalunya per a les generacions posteriors perquè va ser capaç de dotar el catalanisme d'una autoestima visual.

Abans de Gaudí, Catalunya sovint es mirava en el mirall dels estils estrangers per a validar la seva modernitat. Gaudí va capgirar aquesta dinàmica: va demostrar que, si érem capaços de ser radicalment nosaltres mateixos —aprofundint en la nostra tradició i en la nostra llum mediterrània—, el resultat seria universalment reconegut. Aquest és el llegat del "constructor de país":

La confiança en el talent propi: Gaudí va ser l'exemple viu que la cultura catalana no necessitava tuteles, sinó la valentia de ser original.
La sacralització del territori: va ensenyar als catalans a estimar i respectar el seu entorn natural i construït com a part indestriable de la seva dignitat.
L'arquitectura com a projecte nacional: va deixar plantada la llavor que l'art pot ser, al mateix temps, el monument a una fe i el monument a una identitat col·lectiva que resisteix i perdura.

Gaudí, sense haver ocupat mai un escó, va exercir una pedagogia nacional. Va ensenyar que un poble es construeix quan és capaç d'harmonitzar les seves arrels amb la seva ambició de futur.

La seva herència no és un llegat polític rígid, sinó una manera de fer: una crida a la constància, a l'excel·lència i a la fidelitat a les pròpies arrels com a únic camí per assolir la plenitud nacional. Aquest apartat és crucial perquè connecta la figura històrica de Gaudí amb el sentiment col·lectiu actual, apel·la a l'emoció global, al fet de ser, tots nosaltres, continuadors d'aquella tasca de "construcció global" que ell va iniciar.

Una altra imatge de la presentació de la ponència sobre Gaudí del Dr. Jordi Rius i Jové a la 13a Universitat Nova Història, coorganitzada per l'Associació Montblanquina d'Història i Pensament i l'Institut Nova Història.

V. Conclusió: la petjada viva d'un pensador de pedra

Per tancar aquesta reflexió, cal que tornem al Gaudí que he intentat despullar del mite. Hem vist que, tot i no haver escrit mai un tractat polític —ni tenir interès a fer-ho—, Antoni Gaudí va dur a terme una acció que, en el fons, és de les més polítiques que existeixen: la construcció d'una "política de les formes".

Quan Gaudí decidia la curvatura d'una volta o la disposició d'un capitell, estava prenent una decisió sobre quin havia de ser el perfil de la nostra identitat.

La seva política no es va fonamentar en decrets ni en mítings, sinó en la convicció que una nació es defineix per la bellesa que és capaç d'erigir i per la coherència amb la qual habita el seu territori. Ell va entendre que, si la política és l'art de governar la convivència, l'arquitectura n'és el testimoni més durador; per això, els seus edificis són, en essència, el manifest d'un país que volia ser culte, arrelat i, sobretot, lliure.

El repte de llegir Gaudí avui, ara, des del segle XXI, fa que ens preguntem: què ens queda d'aquella proposta? El repte de llegir Gaudí en l'actualitat no és el de convertir-lo en una peça de museu, sinó el de comprendre la vigència de la seva mirada.

Vivim en un món sovint desdibuixat, on la globalització tendeix a fer-nos semblants i a desconnectar-nos de la nostra pròpia petjada. Gaudí, en canvi, ens convida a una identitat basada en el coneixement profund de la terra i la tradició, però allunyada de qualsevol tipus de provincianisme.

La genialitat de Gaudí va ser precisament la seva capacitat d'exercir un localisme radical per acabar dialogant amb la universalitat. Va demostrar que el camí més curt per a ser universal és ser profundament un mateix. La seva proposta segueix vigent perquè ens recorda que una identitat sòlida no és la que es tanca en si mateixa, sinó la que, des del coneixement i l'estima del que li és propi, es projecta al món amb una veu singular.

Si observem només les pedres, veurem un arquitecte extraordinari. Si escoltem també les persones que van viure al seu costat, descobrim que aquelles pedres no són l'origen del seu pensament, sinó la seva conseqüència. La Sagrada Família, el Palau Episcopal d'Astorga o la Pedrera no expliquen únicament què sabia construir Gaudí; expliquen, sobretot, com mirava el món. En aquest sentit, la pedra també es manifesta: fa visible una manera d'entendre la natura, la fe, el treball i la dignitat humana.

Gaudí ens deixa, doncs, una pregunta per al nostre present: com volem construir el nostre futur? La seva obra no ens dona la resposta, però ens proporciona el mètode. Ens recorda que el rigor, l'amor pel detall, la fidelitat a la tradició i l'ambició creativa són els pilars sobre els quals un poble pot aixecar la seva pròpia catedral.

A nosaltres, avui, ens toca continuar bastint aquesta "política de les formes", transformant la nostra pròpia identitat en una obra digna de la història com ha estat la del reusenc Antoni Gaudí i Cornet.

Dr. Jordi Rius i Jové